

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s pošiljavo vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druga življenjske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpevdi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglašne primere popust. V oddelku „Mala naznaila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabavne vsaka pettivrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nesprete reklamacije so pošiljane proste.

Napredovanje Avstrijcev proti Rusom.

Naša armada potiska Ruse v Bukovini vedno dalje nazaj. — V južno izhodni Galiciji zavzeli mesti Delatyn in Nadvorno. — Rusi se umikajo proti Stanislavu. — V boju pri Dukli so Rusi izgubili okoli 50.000 mož. — V Karpatih ujeli naši okrog 30.000 Rusov. — Rusi obstreljujejo Przemysl. — Nemci in Avstrijci proti Varšavi. — V izhodni Prusiji Rusi poraženi. — Nemci ujeli 26.000 Rusov. — Borba med Nemci in Angleži na morju. — Amerika grozi. — Turki in Grki so se sprli. — Italija ima upor v Tripolisu. — Velika nesreča v Brežicah.

Italija.

Pred otvoritvijo italijanskega državnega zbora smo. O čem bo razpravljali in sklepali, bo z zanimanjem spremljala evropska javnost. V ospredju stoji vprašanje zunanje politike. Za to gre, ali ostane politika Italije na starem tiru ali pa krene v drugo smer.

Trojni sporazum (Anglija, Francija in Rusija) se trudi, da bi Italijo pritegnil in priklenil na sebe. Dosedaj se mu to še ni posrečilo. Glasilo italijanske vlade „Popolo Romano“ izjavlja, da se od zadnjega zborničnega zasedanja ni zgodilo nič takega, kar bi moglo spraviti Italijo iz njene odkrito stroge nepristranosti. To je torej mnenje ministrskega predsednika Salandre. Istega prepričanja pa je tudi nova vzdigujoča se zvezda, stari, v večkratni ministrski službi dozoreli Giolitti, po katerem baje zopet hrepeni politična Italija. Ni dolgo tega, kar je Giolitti v javnosti izrekel svoje mnenje, s katerim izpoveda svojo zvestobo dosedanji italijanski politiki, to je zvestobo Nemčiji in Avstriji, s katerima je Italija po pogodbi zvezana. Ravno tej zvezi se ima Italija zahvaliti za nemoten političen razvoj, za notranjo ureditev in napredovanje. Posebno Avstrija je za Italijo imela odprto uho in odprto roko, in če Italijo v politiki vodijo, kakor je izjavil ministrski predsednik Salandra, le njeni lastni interesi, se ni bati, da bi se po francoskih in angleških hujskačih dala izvabiti iz svoje, dober uspeh obetajoče nepristranosti.

K temu jo tudi silijo njene gospodarske razmere. V mnogih krajih Italije namreč vlada ne samo po-

manjkanje živil, ampak že celo lakota. S temi razmerami se bo moral predvsem pečati italijanski parlament. In res se, kakor poročajo italijanska glasila, od dosedaj došlih i nterpelacij večina peča s preskrbo moke in žita, kakor tudi z znižanjem prevoznine za živila. To je vprašanje, ki je na Laškem sedaj najbolj pereče in za kojega rešitev vlada še ni storila kaj tehtnega.

Italija ne more sama sebe oskrbeti z dovoljno množino žita in živil. Vzrok zato ni v neplodovitosti zemlje in lenobi prebivalcev. Italija ima jako rodovito zemljo in delavno prebivalstvo. Vzrok leži v narodnogospodarskih odnošajih Italije. Kmetov, kakor so pri nas, Italija nima. Velika večina zemlje je v rokah veleposestnikov, ki polja ne obdelujejo sami, temveč po delaveh, katere slabo plačujejo. Tako je nastal na deželi mnogoštevilen proletarijat, to so ljudje, ki imajo kopicco otrok, imetka pa nič. Taki ljudje so stalna nevarnost za notranji mir. Dostikrat se je že zgodilo, da so se ti ljudje, nahujskani po republikancih, spuntali in uprizorili pravcato revolucije. Spomladi 1914 se je zgodilo, da so se po nekaterih krajih srednje Italije ljudje kar trumoma vzdignili in proglasili ljudovlado, ki je bila seveda kmalu zatrta. Nekaj sličnega se je nedavno zgodilo v Siciliji, Apuliji (v južni Italiji) in na otoku Sardinija, kjer so izstradani ljudje planili po magacinih, polnih živil, in so jih oropali. Vlada je za prvo pomoč znižala carino na živila, toda od tega so imeli dobiček le veletržci. Tako se je torej zoper vlado ustalil očitak, da ni storila v tem velevažnem vprašanju svoje dolžnosti in ta očitak bo vlada v drž. zboru hudo čutila v oblaki napadov in viharjev.

Očitki bodo tudi leteli na njo, ker po tistem strašnem potresu, ki je 13. januarja tako hudo zadel srednjo Italijo, ni storila dovolj, da bi oskrbela gladujoče prebivalstvo z živili in z obleko. Sploh bo ta nesreča, ki je zahtevala nad 40.000 človeških žrtev in prizadela ogromno gnotne škode, uplivala kot opomin, ki se ne bo tako kmalu pozabil in kateremu se ne bodo mogli odtegniti merodajni politični činitelji.

Ker ima torej Italija dovolj opraviti s seboj in z ureditvijo notranjih razmer, napram katerim ne more ostati nepristopna in nepristranska, bo storila najboljšo, če na zunaj ostane nepristranska.

Slike iz vojne.

Savinjčan opisuje vojne dogodke.

Pionir Matevž Omladič iz Braslovč piše dne 27. januarja iz bolnišnice v Tešinu v Sleziji svojim domačim:

Dragi! Ker imam priložnost, naj Vam popišem v kratkih besedah, kako se mi je godilo v Galiciji. Po štiridnevnih trudapolnih marših skoro brez menaže in počitka, smo prišli dne 26. avgusta popoldan v boj, kjer smo takoj prejeli ognjeni krst. Od 27. avgusta do 1. septembra smo bili neprenehoma v boju, ki je bil vse drugo kakor boj. Zemlja se je tresla od topov in pušk, krogle so žvižgale gostejše, kot dež in se danes me strese, ko se spomnim na dneve od 27. avgusta do 1. septembra. Kajti dasiravno smodnik nima dima, vendar je bilo obnebje pokrito daleč kamor je oko seglo s sivo neprodinno meglo. Se danes, ko

Tolažba žalostnim materam.

Ob začetku vojske je edini sin neke dobre nemške katoliške vdove šel v boj na zahodno bojišče. Pri slovesu je mati obesila svojemu edinemu sinu okrog vrata blagoslovljeno svetinjico Matere božje in ga je prav prisrčno priporočila varstvu Brezmadežne. Da je mati noč in dan zelo veliko molila za svojega sina, pač ni treba omeniti. Dolgo časa je dobivala mati z bojišča le samo ugodna poročila. V začetku meseca novembra je pa prejela mati uradno obvestilo, da je njen sin na bojišču umrl junaške smrti. Lahko si mislimo, kako žalost in bolečino je ta bridka nevica prizadela ljubečemu srcu matere. Tudi se ji ne sme preveč šteti v zlo, če se je v njeni globoki žalosti nje večkrat lotila skušnjava: „Tako torej vse moje molitve niso nič pomagale in blagoslovljena svetinjica tudi ni mogla obvarovati mojega sina pred tako grozno smrtjo.“ V sredi med prvimi dnevi žalovanja pa je prejela mati pismo od divizijskega župnika, v katerem ji natančneje poroča o smrti njenega sina. Pismo je žalujoče srce matere napolnilo s tolažbo in obarom z veseljem. Glavna vsebina pisma je: „Cenjena gospa! Da je padel Vaš sin junaške smrti na bojišču, Vam je že znano. Gotovo Vas bo veselilo izvedeti od mene, da je Vaš sin umrl zelo dobro. Videl sem ga težko ranjenega in nezavestnega ležati na bojišču. Ker ni dal nobenega znamenja več, hotel sem iti da-

LISTER.

Ranjeni Slovak in harmonika.

V bolnišnici za ranjence na dunajskem vseučilišču se nahaja med več kakor 600 ranjenci mož, ki je v regnici junak. Junak je bil v vojski. Ves čas se je bojeval na ruskem bojišču, dokler mu niso v neki mrzli decemberski noči zmrznile v strelskem jarku obe nogi. Še večji junak pa je v trpljenju. Vsled njegovih črnih las, temno-rujavega obraza, svetlih oči in neznanega jezika, ki ga govori, in katerega ni nihče v celi dvorani razumel, so mu dali priimek cigan, toda ni cigan, ampak pobožen Slovak iz severne Ogrske. Njegovo stanje je res usmiljenja vredno. Noge so mu počasi med velikanskimi bolečinami odpadle do gležnjev, nad gležnjem pa mu je začela ena noga gniti; desno roko so mu morali hudo razrezati, ker se je gnijala; tudi njegovo srce je zelo prizadeto, vnetje pljuče in huč kašelji mu pa zabranjuje spanje. Toda on ne toži prav nič, saj glasno ne leži mirno, potrpežljivo in Bogu udano. Še le, če se ga vpraša, kako mu je, se izve, da ga boli vse: noga, roka, prsa, srce; zavžiti more le nekaj tekočine, spat pa že skoraj dva ali tri tedne ne more popolno-

ma nič. Pride Božič. Vseučilišče pripravlja, za svoje ranjence bogata božična darila. Za tiste, ki morejo hoditi, je v obednici pripravljeno krasno božično drevo; božični prazniki se praznujejo z nagovori, darili in petjem otrok. Za tiste pa, ki ne morejo hoditi, so napravile strežnice, usmiljene sestre in druge dame v vsaki dvorani posebno božično drevesce in ga bogato okrasile. Pri postelji cigana stojte sestre usmiljenke in duhovnik, ki je vešč njegovega jezika. Radi bi ga vsaj ta dan nekoliko razveselili, kažejo mu drevo s svečkami in darila, ki so namenjena za njega; veliko lepih in tudi sladkih daril. Pogledal je vsako darilce, toda njegov od bolelih zategnjen obraz ni postal veselejši. In končno še eno darilce: v robcu so bila zavita jabolka, orehi in škaljica, v kateri je bila zavita harmonika. Pri pogledu na harmoniko se obraz ranjenega Slovaka naenkrat razvedri. S svojo zdravo levo roko seže čvrsto po harmoniki, jo pritisne na usta in več minut prav pridno piha v harmoniko. Njegov obraz se pomiri in razradosti, bolnik se smeje in veseli, kakor majhen otrok in ko ne more več pisati, začne pripovedovati, kako je bilo nekdanj doma — 5 do 10 minut dolgo — dokler mu ne zatrepeče obraz ter ga zopet premagajo stare bolečine. — Česar niso premogle prijazne besede, sočutje, odsvit lučic in božična darila, to je storila majhna, brezpomembna reč harmonika: napravila je ranjenemu veselo četrtrico.

